

De invloed van recreatie op de vruchtbaarheid van edelherten op de Veluwe is onderzocht.

Het onderzoek richt zich op de invloed van recreatie op de vruchtbaarheid van edelherten op de Veluwe. Uit de resultaten blijkt dat niet-gemotoriseerde recreatie, zoals wandelen en loslopende honden, een negatieve invloed heeft op het aantal zwangere hinds en hun lichaamsgewicht. Dit effect is vergelijkbaar met de invloed van leeftijd.

Predatierisico en de invloed van de mens

Recreatie wordt wereldwijd beschouwd als een van de grootste bedreigingen voor beschermde gebieden en soorten. Menselijke activiteiten zoals jacht en recreatie kunnen predatierisico veroorzaken, wat invloed heeft op het stressniveau en energieverbruik van dieren. Sinds 1968 is het aantal recreanten op de Veluwe fors toegenomen met factor 19, wat dus automatisch leidt tot meer interacties tussen mensen en dieren.

Voor het onderzoek werden gegevens van 261 edelherten en verschillende recreatietypen geanalyseerd. Niet-gemotoriseerde recreatie bleek sterk negatief gerelateerd te zijn aan het aantal zwangere hinds en hun lichaamsgewicht, terwijl gemotoriseerde recreatie geen significant effect had. Tussen 1985 en 2015 daalde het aantal zwangere hinds en hun gemiddelde lichaamsgewicht, waarbij recreatie een grote invloed had, vergelijkbaar met de invloed van leeftijd.

Stress kan op twee manieren invloed hebben op de vruchtbaarheid van edelherten. Enerzijds kan het een direct effect hebben door het activeren van een stressreactie.

Anderzijds kan het een indirect effect hebben door beïnvloeding van het lichaamsgewicht.

Er zijn echter nog veel meer factoren die van invloed kunnen zijn op de vruchtbaarheid, waaronder de leeftijd en dichtheid van soortgenoten en concurrenten (zoals wilde zwijnen) in het gebied.

Gegevens hierover zijn verzameld door de Wildbeheereenheid Zuidwest-Veluwe. Daarnaast heeft de beheerder van de Sayaguesa's (een rundersoort) en Schotse hooglanders jaarlijks de dichtheden van de kuddes bijgehouden. Verder hebben ze gekeken naar de invloed van de jacht, die chronische stress kan veroorzaken en de dichtheid van een populatie kan beïnvloeden. Eveneens hebben ze gegevens van omgevingsvariabelen verzameld, zoals de aanwezigheid van wildvoederplaatsen, de grootte van het leefgebied, temperatuur en neerslag.

Van al deze factoren onderzochten ze of die gerelateerd konden worden aan het percentage zwangere hinds en hun lichaamsgewicht over de tijd, wat co-relatieve onderzoek wordt genoemd.

De bevindingen van het onderzoek zijn vergelijkbaar met resultaten van eerdere studies naar de korte termijneffecten van recreatie. Hieruit blijkt dat niet-gemotoriseerde recreatie, zoals wandelaars vaak met of zonder honden, meer invloed heeft op diergedrag dan gemotoriseerde recreatie, zoals auto's. Dit is voornamelijk toe te rekenen aan de onvoorspelbaarheid van een activiteit: voetgangers, fietsers en loslopende honden kunnen onverwacht en op veel plekken in het gebied opduiken. Daarentegen hoort een dier een auto vaak al van ver aankomen en volgt een auto meestal een voorspelbare route.

Tussen 1985 en 2015 daalde het aantal zwangere hinds met 10,2 procent en nam het gemiddelde lichaamsgewicht met 8 kilo af. Ook de leeftijd van edelherten had (zoals verwacht) een sterke

invloed op vruchtbaarheid en lichaamsgewicht. Het totale effect van recreatie (direct + indirect) op vruchtbaarheid blijkt ecologisch relevant en zelfs even groot als het effect van leeftijd. Het directe effect van niet-gemotoriseerde recreatie op vruchtbaarheid bedraagt ongeveer 68 procent van het totale effect, en is daarmee vele malen groter dan het indirecte effect via het lichaamsgewicht (29 procent van het totale effect).

Het belang van het onderzoek:

Het onderzoek toont aan dat er een sterke relatie is tussen recreatie en de vruchtbaarheid van edelherten. Het is belangrijk om de impact van recreatie op dieren beter te begrijpen om het beheer van diersoorten en natuurgebieden hierop af te stemmen en dieren te beschermen. Een studie op de Veluwe uit 2006 laat zien dat bezoekers zich steeds vaker buiten de paden begeven, wat kan leiden tot stress bij herten en mogelijk negatieve effecten heeft op hun vruchtbaarheid. Hoewel jacht ook stress kan veroorzaken, lijkt het effect minder groot, waarschijnlijk vanwege de beperkte duur van het jachtseizoen.

Andere factoren, zoals voedselkwaliteit, kunnen eveneens de vruchtbaarheid beïnvloeden, maar zijn niet onderzocht in deze studie. Toekomstig onderzoek kan meer inzicht bieden in deze aspecten.

Toepassingen voor natuurbeheer:

Om verstoring door recreatie te beperken, zou het natuurbeheer op basis van data en kennis van het gebied moeten worden uitgevoerd. Dit kan bijvoorbeeld door zonering, waarbij gebieden met hoge en lage recreatiedruk worden aangewezen. Dit zorgt voor uitwijkmogelijkheden voor dieren, terwijl recreanten het gebied kunnen blijven bezoeken. Daarnaast is het belangrijk dat bezoekers beter geïnformeerd worden over de impact van hun activiteiten op wilde dieren en de natuur.=

Bron: [Nature Today](#)